

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Θεσσαλονίκη 54124

Από: Μαρία Ρεπούση
Διεύθυνση: Θεσσαλονίκη 54124
Τηλέφωνο: 2310-995087
e-mail: marper@eled.auth.gr
Fax: 2310-995082

ημερομηνία: 6-4-2004

προς:

κ. Γιάννη Παπαγεωργίου
Σύμβουλο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
fax: 2106014253

Κοινοποίηση:

i.

Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ii.

Μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης
του εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της Ιστορίας
της Στ' τάξης του δημοτικού

Θέμα:

«Διορθωτικές παρεμβάσεις στο πρώτο μέρος (1/3) του εκπαιδευτικού υλικού για
το μάθημα της Ιστορίας της Στ' τάξης του δημοτικού»

Σας γνωρίζουμε την απάντησή μας στην επιστολή σας (1-4-2004)
σχετικά με τις διορθωτικές παρεμβάσεις στο πρώτο μέρος του εκπαιδευτικού
υλικού για το μάθημα Ιστορίας του δημοτικού, που σας έχουμε υποβάλει στις
15-1-2004.

Με εκτίμηση

Μαρία Ρεπούση
Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορίας & Διδακτικής της Ιστορίας
Παιδαγωγική Σχολή
Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΑΠΘ

Γιάννης Παπαγρηγορίου
Σύμβουλος του Π.Ι.
Υπεύθυνος για το μάθημα της Ιστορίας
Τηλ: 210 6014253

Αγία Παρασκευή, 7-6-2004

ΠΡΟΣ
Τον κ. Πρόεδρο και τα μέλη του Τμήματος
Α/θμιας Εκπ/σης του Π.Ι.

Θέμα: Γνωστοποίηση εισήγησης

Σας διαβιβάζω την εισήγηση που θα αναπτύξω στη μεθυσριανή συνέδρια (9-6-2004) του Τμήματος για την καταλληλότητα ή μη του δεύτερου μέρους (2/3) του εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της Ιστορίας της ΣΤ' τάξης, με την παράκληση να τη μελετήσετε με ιδιαίτερη προσοχή και να διατυπώσετε στο Τμήμα τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις σας.

Για διευκόλυνσή σας, σας επισυνάπτω σε φωτοαντίγραφα τις σελίδες 5,6,7, 14, 44,45,46 από το βιβλίο του μαθητή. Στη γραμματεία, όπως άλλωστε έχουμε συμφωνήσει, έχει κατατεθεί σε φωτοαντίγραφα ολόκληρο το εκπαιδευτικό πακέτο (βιβλίο του μαθητή, βιβλίο για τον εκπαιδευτικό και τετράδιο εργασιών), το ποίο είναι στη διάθεσή σας ανά πάσα στιγμή.

Ο υπεύθυνος του μαθήματος

Γιάννης Παπαγρηγορίου

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Του συμβούλου Παπαγρηγορίου Ιωάννη, υπεύθυνου για το μάθημα της Ιστορίας, για δεύτερο μέρος (2/3) του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά στο μάθημα της Ιστορίας της ΣΤ' τάξης του δημοτικού

(Ημερομηνία: 9- 6-2004)

Κύριε πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα εισηγηθώ στο Τμήμα σχετικά με την καταλληλότητα ή μη του δεύτερου μέρους του εκπαιδευτικού υλικού (βιβλίο για το μαθητή, βιβλίο για τον εκπαιδευτικό, Τετράδιο Εργασιών) για το μάθημα της Ιστορίας της Στ' Τάξης, που υποβλήθηκε από τη συγγραφική ομάδα για κρίση-αξιολόγηση.

Για την κρίση-αξιολόγηση του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού, εκτός από τις παρατηρήσεις και προτάσεις των κριτών αξιολογητών και από αυτά που διεξοδικά ανέπτυξα στην εισήγησή μου στις 1-6-2004 (εμπειρίες, ισχύουσα νομοθεσία κτλ.) ιδιαίτερα πρόσεξα αν και σε τι βαθμό αυτό το υλικό συγγράφεται με βάση τα περιεχόμενα, τους στόχους, τις προδιαγραφές και τις μεθοδολογικές υποδείξεις που ρητά αναφέρονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, (Φ.Ε.Κ. 303/13-03-2003, σελ.3915-3943). Αυτό το τόνισα με έμφαση και στα μέλη της επιτροπής κρίσης –αξιολόγησης, όταν τους παρέδωσα τα δοκίμια του εκπαιδευτικού πακέτου, να προσέξουν δηλαδή το βαθμό συμβατότητας του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού με το σκοπό, το περιεχόμενο, τους στόχους και τις προδιαγραφές του Α.Π.Σ.

Αρχικά, εκτιμώ ότι πρέπει να αναφερθώ στις παρατηρήσεις του πρώτου μέλους της επιτροπής κρίσης-αξιολόγησης που σχολιάζει τις επιλογές και τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών. Στην έκθεσή της η πρώτη αξιολογήτρια επισημαίνει υπερβολές στη διατύπωση των στόχων και αναρωτιέται για την επιλογή του τίτλου « Η Μεγάλη Επανάσταση». Συγκεκριμένα αναφέρει τα εξής:

α. « Στη σελ 37 οι συγγραφείς, ακολουθώντας το Α.Π. έχουν θέσει τον τίτλο: « Η Μεγάλη Επανάσταση». Αναρωτιέμαι γιατί δεν έχει προτιμηθεί ο τίτλος: « Η Ελληνική Επανάσταση του 1821» όπως συνήθως ορίζεται. Οι συγγραφείς βέβαια προσπαθούν να εξηγήσουν τον τίτλο αυτό που υπάρχει στο Αναλυτικό Πρόγραμμα με εισαγωγικό σημείωμα.

β. «Σχετικά με το θέμα κατά πόσο οι στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος αντιστοιχούν στο εκπαιδευτικό πακέτο (Βιβλίο μαθητή-μαθήτριας και τετράδιο δραστηριοτήτων), μολονότι θεωρώ πως οι στόχοι που τίθενται στο Α.Π. είναι ουσιαστικά πολλοί, ωστόσο θεωρώ πως εκπληρώνονται σταθερά μέσα από το παραχθέν εκπαιδευτικό υλικό».

Επειδή διαφωνώ και με τις εκτιμήσεις αλλά και τις διευκρινίσεις της πρώτης αξιολογήτριας, μαζί με τις παρατηρήσεις μου θα αναφερθώ και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Καταρχήν, δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα των μελών της επιτροπής – αξιολόγησης ή έλεγχος ή ο σχολιασμός των επιλογών του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (διατύπωση τίτλων, περιεχόμενα, στόχοι, προτεινόμενη διδακτική προσέγγιση κτλ.) αλλά ο έλεγχος και η αξιολόγηση του βαθμού συμβατότητας των συγγραφόμενων βιβλίων με τα περιεχόμενα, τους στόχους κτλ. του Α.Π.

Όπως τονίστηκε στα Σεμινάρια που έγιναν στο Π.Ι. για τους υποψήφιους συγγραφείς, αλλά και στη συνάντηση που πραγματοποιήσατε στις 19-2-2004 στο Π.Ι. με τους συγγραφείς και τους κριτές – αξιολογητές, για τα βιβλία της ιστορίας του δημοτικού, σε ένα διδακτικό βιβλίο οι προσωπικές απόψεις, από οποιονδήποτε και αν προέρχονται, καθηγητή πανεπιστημίου, ειδικό επιστήμονα, υπεύθυνο του μαθήματος, εκπαιδευτικό, συγγραφέα, γονιό, πολιτικό, κληρικό κτλ. όσο τεκμηριωμένες δίκαιες κτλ. και να είναι, **υποχωρούν**, όταν έρχονται σε αντίθεση με τη **ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ (επιστημονική, παιδαγωγική, διδακτική)** η οποία εκφράζεται μέσα από τα Α.Π.Σ., τις Προδιαγραφές και τις Οδηγίες για τη συγγραφή των διδακτικών βιβλίων. **Τελικός κοιτίς** για την επιστημονική εγκυρότητα, την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα ενός εκπαιδευτικού βιβλίου είναι το αρμόδιο Τμήμα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (σκοπός, περιεχόμενα, στόχοι, διδακτική μεθοδολογία κτλ.) τηρείται μία ισορροπία στις επιδιώξεις του μαθήματος για ανάπτυξης της ιστορικής σκέψης, «που προκύπτει από την εφαρμογή της επιστημονικής μεθοδολογίας, της παιδαγωγικής και της ιστορικής επιστήμης» και τη **διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης**, δηλαδή «τη μετάδοση στις νεότερες γενιές της συλλογικής ιστορικής μνήμης της κοινωνίας».

« Κάθε διατάραξη αυτής της ισορροπίας», όπως πολύ εύστοχα επισήμανε η ιστορικός και Σύμβουλος του Π.Ι. κ. Αναστασία Κυρκίνη στην εισήγησή της για το Πρόγραμμα Σπουδών της Ιστορίας στο Γυμνάσιο, που ανέπτυξε στο Συνέδριο του Τομέα Ιστορίας του Ιστορικού Τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, «μπορεί να προκαλέσει ισχυρές αντιδράσεις είτε της ακαδημαϊκής κοινότητας είτε μερίδας της κοινωνίας» της οποίας η συλλογική μνήμη πρέπει, επίσης, να μεταβιβάζεται στους μαθητές.

Τυχαίνει να είμαι μέλος των επιτροπών που συνέταξαν το προηγούμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα και τα βιβλία για το μάθημα της Ιστορίας, που διδάσκονται σήμερα στο δημοτικό, και συντονιστής της ομάδας που συνέταξε το ισχύον Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και είμαι σε θέση να διαβεβαιώσω το Τμήμα ότι η επιλογή του επιθετικού προσδιορισμού «μεγάλη» για την Επανάσταση του 1821 ήταν συνειδητή επιλογή και της προηγούμενης συντακτικής επιτροπής και της επιτροπής που συνέταξε το ισχύον

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, όπως συνειδητή ήταν και η επιλογή να δοθεί αρκετός χρόνος (14 διδακτικές ώρες) για την παρουσίαση στο βιβλίο του μαθητή των σημαντικότερων γεγονότων που συνδέονται με αυτήν, στην οργανική τους σχέση και όχι στην απλή απαρίθμησή τους.

Με βάση αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω και από την ενδελεχή μελέτη του δεύτερου μέρους του εκπαιδευτικού υλικού, για το μάθημα της Ιστορίας της ΣΤ' τάξης που υπέβαλε για κρίση - αξιολόγηση η συγγραφική ομάδα, διαπίστωσα τα εξής:

Το δεύτερο μέρος του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού, αποκλίνει σημαντικά από τα περιεχόμενα, τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού Προγράμματος, γι' αυτό και διαφωνώ με τις διευκρινίσεις που αναπτύσσει στην έκθεσή της η πρώτη αξιολογήτρια, που υποστηρίζει ότι οι στόχοι του Α.Π.Σ. «εκκληρώνονται μέσα από το παραχθέν υλικό» και ότι τα κείμενα ανταποκρίνονται και στις προϋπάρχουσες γνώσεις αλλά και τις γνωστικές ικανότητες των μαθητών της ΣΤ' τάξης. Για να γίνω πιο συγκεκριμένος, θα αναφερθώ, δειγματοληπτικά, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως:

Στο Α.Π.Σ. υπάρχουν, μεταξύ των άλλων, και οι εξής στόχοι:

«Να γνωρίσουν το σχέδιο του Κολοκοτρώνη και να συσχετίσουν την αντίσταση στη Στερεά Ελλάδα και τις επιτυχίες στη θάλασσα με την εδραίωση της Επανάστασης στην Πελοπόννησο.»

«Να γνωρίσουν το σχέδιο δράσης του Καραϊσκάκη, για την αποκοπή του εφοδιασμού του τουρκικού στρατού.»

«Να γνωρίσουν τα γεγονότα που σχετίζονται με τη γενναία άμυνα και την Έξοδο του Μεσολογγίου ... και να εκτιμήσουν την αυτοθυσία για τη μεγάλη υπόθεση της ελευθερίας του έθνους, των πολιορκημένων στο Μεσολόγγι.»

«Να κατανοήσουν τη σημασία του πολέμου του 1897 για τις πολιτικές εξελίξεις στη χώρα μας.»

«Να γνωρίσουν τα σημαντικότερα γεγονότα του Μακεδονικού Αγώνα (1904-1908) ... και να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα αυτού του αγώνα για τη μετέπειτα ενσωμάτωση της Μακεδονίας στο ελληνικό κράτος.»

Από τους προαναφερθέντες στόχους κανένας δε διατυπώνεται στο βιβλίο για τον εκπαιδευτικό και φυσικά δεν προτείνονται συγκεκριμένες διδακτικές ενέργειες και μαθητικές δραστηριότητες για την επίτευξή τους.

Επειδή, το επαναλαμβάνω, διαφωνώ με την έκθεση της αξιολογήτριας, που υποστηρίζει ότι « με το παραχθέν εκπαιδευτικό υλικό εκπληρώνονται οι στόχοι του Α.Π.Σ.», μαζί με την παρούσα εισήγησή σας επισυνάπτω από το βιβλίο για το μαθητή, σε φωτοαντίγραφο, τις σελίδες 44,45,46, από την τρίτη ενότητα (εισαγωγικά κείμενα, 3.4, 3.5, και πηγές 3.12, 3.17,3.40) στις οποίες γίνεται λόγος για τα γεγονότα που σχετίζονται με τους προαναφερθέντες στόχους. Σας επισυνάπτω, επίσης και τις σελίδες

5,6,7,14 από την 4^η ενότητα, όπου αναπτύσσονται τα εισαγωγικά κείμενα 4.1,4.2, 4.3, 4.5., γιατί πιστεύω ότι, αφού μελετήσετε με άνεση χρόνου αυτά τα κείμενα (εισαγωγικά και πηγές), θα διαμορφώσετε καλύτερη εικόνα για το αν και κατά πόσο επιτυγχάνονται οι προαναφερθέντες στόχοι και θα εκτιμήσετε, επίσης, αν ανταποκρίνονται, όπως υποστηρίζει η αξιολογήτρια ή ξεπερνούν, όπως εγώ πιστεύω, τα εισαγωγικά κείμενα στις γνωστικές ικανότητες των μαθητών της ΣΤ' τάξης. Θεωρείται αυτονόητο ότι μπορείτε να συμβουλευθείτε όλο το εκπαιδευτικό υλικό που έχει κατατεθεί σε φωτοαντίγραφα στη Γραμματεία για την ενημέρωσή σας.

Τα σημαντικότερα πολεμικά γεγονότα στη στεριά και τη θάλασσα (κατάληψη της Τριπολιτσάς, μάχη στα Δερβενάκια, Πολιορκία και Έξοδος του Μεσολογγίου, ναυμαχία του γέροντα, ναυμαχία στο Ναβαρίνο κ.ά.) παρουσιάζονται θεματικά και παρατίθενται στο βιβλίο του μαθητή ερήμην των πρωταγωνιστών τους, χωρίς καμιά οργανική σύνδεση μεταξύ τους

Συγκεκριμένα, αυτά δίνονται μέσα σε λίγες γραμμές και σε ένα συνοπτικό χρονολογικό πίνακα, δημιουργώντας την εντύπωση ότι διδάχτηκαν σε προηγούμενα μαθήματα και ότι το συγκεκριμένο εισαγωγικό κείμενο είναι μία ανακεφαλαιωτική περίληψη.

Άλλο σημαντικό μειονέκτημα, που εύκολα διαπιστώνει κανείς εδώ, είναι το γεγονός ότι ούτε στο κείμενο ούτε στις δραστηριότητες ούτε στο βιβλίο για τον εκπαιδευτικό γίνεται αναφορά στα αίτια που «κρύβονται» πίσω από τα γεγονότα. Το ίδιο παρατηρείται και σε άλλα σημαντικά γεγονότα, π.χ. Κίνημα της 3^{ης} Σεπτεμβρίου.

Όμως, η αναζήτηση των αιτιών, που αποτελούν ένα από τα βασικά στοιχεία κάθε ιστορικού γεγονότος, συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης, που είναι βασική επιδίωξη του μαθήματος, γιατί διευρύνει το γνωστικό ορίζοντα του ανθρώπου, οξύνει την κρίση και προσδίδει κύρος στην προσπάθειά του να αξιολογήσει το σήμερα και να προβλέψει κατά κάποιο τρόπο το αύριο. Ο Ηρόδοτος κατανόησε τη σημασία των αιτιών γι' αυτό δηλώνει ότι δεν θα παραλείψει να αναφέρει «την αιτήν δι' ην ἐπολέμησαν» Έλληνες και Πέρσες, και βασική παράμετρο των.

Στην ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης βοηθούν αποφασιστικά και οι γενικεύσεις (ενδοκλαδικές και διακλαδικές. Στο Α.Π.Σ. τονίζεται η ανάγκη τα παιδιά «Να κατανοήσουν βασικές ιστορικές έννοιες ευρύτερης και μερικότερης αναφοράς, να τις συσχετίζουν και να καταλήγουν σε δυνητικές γενικεύσεις» (σελ.3919) και ότι θα είναι σκόπιμο «σε κάθε διδακτική ενότητα να γίνεται συστηματική προσπάθεια, ώστε οι μαθητές, μαζί με τις ιστορικές γνώσεις, να κατανοούν βασικές ιστορικές έννοιες, να τις συσχετίζουν και να καταλήγουν σε δυνητικές γενικεύσεις. Κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι ειδικά για το μάθημα της Ιστορίας, οι γενικεύσεις, που ως γνωστόν συμβάλλουν στη διαθεματική αντιμετώπιση και τη μεταφορά της γνώσης», πρέπει να συνοδεύονται με εκφράσεις του τύπου: «συχνά», «κατά κανόνα»,

«συνήθως» κτλ. (σελ.3940). Στο συγγραφόμενο όμως εκπαιδευτικό υλικό οι συγγραφείς δε δίνουν την ανάλογη σημασία στις γενικεύσεις, προφανώς, γιατί εκτιμούν, όπως άλλωστε επισημαίνουν και στο εισαγωγικό μέρος του βιβλίου για τον εκπαιδευτικό, ότι ο περισσότερος διδακτικός χρόνος πρέπει να διατίθεται στην απόκτηση δεξιοτήτων σχετικών με τη χρήση, τη μελέτη και την αξιοποίηση των ιστορικών πηγών. Πολλοί διδακτολόγοι πάντως, τονίζουν ότι « η πεμπτούσια της γνώσης δεν συνίσταται στη συσσώρευση πληροφοριακών δεδομένων, αλλά στην οργάνωση των δεδομένων σε ανώτερα επίπεδα γενίκευσης» (Βλ. Ματσαγγούρας 2003).

109
5
Μεγάλη Επανάσταση, όπως είναι η Επανάσταση του 1821, σημαίνει και μεγάλα γεγονότα, πολιτικά αλλά και πολεμικά, εξεγέρσεις, θυσίες, ανδραγαθήματα, ανατροπές και αποτελέσματα που διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο για το μέλλον του έθνους. Ανάλογες παρατηρήσεις ισχύουν και για την παρουσίαση άλλων σημαντικών γεγονότων όπως είναι Ο Μακεδονικός Αγώνας του 1904- 1908, ο οποίος παρουσιάζεται μέσα από αποσπασματικές και πολύ συνοπτικές, πηγές, χωρίς την παραμικρή αναφορά στο εισαγωγικό κείμενο και χωρίς να αναφέρεται πουθενά η λέξη Μακεδονομάχος.

Οι συγγραφείς σε αρκετές περιπτώσεις παρουσιάζουν τα γεγονότα με τρόπο που προσιδιάζει σε ενημερωμένους αναγνώστες και όχι σε μαθητές που έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με αυτά. Για παράδειγμα, παραπέμπω στο κεφάλαιο με τα πολεμικά γεγονότα και στο πρώτο μάθημα της 4^{ης} Ενότητας, στο οποίο γίνεται λόγος για την εκθρόνιση του Όθωνα, την ύπαρξη του Στρατιωτικού Συνδέσμου, το Κίνημα στο Γουδί, την άφιξη του Βενιζέλου κτλ. χωρίς να έχουν προηγηθεί οι απαραίτητες διευκρινίσεις.

- Το ίδιο παρατηρείται στα χρονολόγια και στις πηγές. Στις πηγές, ειδικότερα, σε πολλές περιπτώσεις δεν παρέχονται τα απαραίτητα συμπληρωματικά στοιχεία που θα δώσουν τη δυνατότητα για τη νοηματική ανασυγκρότησή του κειμένου τους και την αναγωγή τους στα συγκεκριμένα χωροχρονικά συμφραζόμενα, με αποτέλεσμα να προκαλείται σύγχυση και δυσχέρειες όχι μόνο στην προσπάθεια άντληση ιστορικής γνώσης από αυτές αλλά και στην απαραίτητη επεξεργασία τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι πηγές που σχετίζονται με το Μακεδονικό Αγώνα (4.14.4.15).

- Η αναλογία ανάμεσα στην αφήγηση και τη χρήση πηγών στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων είναι εις βάρος της αφήγησης, ενώ θα έπρεπε να ισχύει το αντίθετο, να είναι δηλαδή περιορισμένη η χρήση των πηγών για τους μαθητές της ΣΤ' τάξης του δημοτικού, όπως περιορισμένη θα έπρεπε να είναι και η παράθεση στατιστικών πινάκων. Επαναλαμβάνω σ' αυτό το σημείο αυτά που είχα τονίσει και στην προηγούμενη εισήγησή μου (1-6-2004) για το πρώτο μέρος, ότι δηλαδή στη χώρα μας δεν υπάρχει σχετική εμπειρία για τη χρήση των πηγών στη διδασκαλία της Ιστορίας, γιατί δεν έχει διδαχθεί τουλάχιστον στην υποχρεωτική εκπαίδευση, το μάθημα της Ιστορίας με βάση τις ιστορικές πηγές.

525
υπάρχει όμως έντονος προβληματισμός από τις χαμηλές επιδόσεις στο μάθημα της Ιστορίας που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια στις γενικές εξετάσεις για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπ/ση, οι οποίες οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην εξέταση των πηγών, προβληματισμός που γίνεται εντονότερος για τα παιδιά μικρότερων ηλικιών, δεδομένου ότι αυτή η διδακτική προσέγγιση συνιστά πρόβλημα ακόμη και για το Λύκειο. Σχετικές ανακοινώσεις έγιναν σε πρόσφατο επιστημονικό συνέδριο για τη διδασκαλία της Ιστορίας με τη χρήση πηγών.

- Τα χρονολόγια στο βιβλίο του μαθητή θα δημιουργήσουν προβλήματα, γιατί είναι πολύπλοκα και δε σχετίζονται με την αφήγηση.

- Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι δίνεται μεγάλη έκταση σε θέματα για τα οποία δεν προβλέπεται κάτι ανάλογο στο Α.Π.Σ. Για παράδειγμα, παραπέμπω στη σελίδα 59 του βιβλίου του μαθητή, όπου γίνεται λόγος για τη δημιουργία της Ερμούπολης.

525
- Ανάλογες παρατηρήσεις μπορεί κανείς να διατυπώσει για την έκταση και τις πληροφορίες που δίνονται στη σελίδα 47, για τη ζωή και τη σημασία του έργου της Μαντώ Μαυρογένους, σε σχέση με τη ζωή και το έργο άλλων αγωνιστών και αγωνιστριών. Σ' αυτό το σημείο αναλογίζομαι αν είναι σε θέση και αν έχει ιδιαίτερη σημασία για τα παιδιά της ΣΤ' δημοτικού να συζητήσουν, όπως οι συγγραφείς τους προτείνουν « τους λόγους για τους οποίους οι Έλληνες ιστορικοί του 19^{ου} αιώνα παραλείπουν από το έργο τους τη Μαντώ Μαυρογένους ».

- Ανεξήγητη παραμένει η επιμονή των συγγραφέων, παρά τις υποδείξεις που τους έγιναν, να παραθέτουν τις περισσότερες πηγές σε δύο γλωσσικές μορφές: αυθεντική και διασκευασμένη στην Κοινή Νεοελληνική. Για διδακτικούς λόγους, αλλά και για λόγους οικονομίας, είναι σκόπιμο οι πηγές να διατυπώνονται διασκευασμένες στην Κοινή Νεοελληνική και όχι σε δύο γλωσσικές μορφές. Οικονομία χώρου στο βιβλίο του μαθητή μπορεί να εξασφαλιστεί με την καλύτερη διεύθυνση των εικόνων και τη μεταφορά στο Τετράδιο Εργασιών, με μορφή ασκήσεων, των πηγών που περιλαμβάνουν ραβδογράμματα, διαγράμματα, στατιστικούς πίνακες κτλ.

525
Κατά την εκτίμησή μου, αν εξαιρέσει κανείς τα κείμενα 4.2, 4.12 και το ανακεφαλαιωτικό κείμενο, ο λόγος στα υπόλοιπα κείμενα του βιβλίου για το μαθητή εξακολουθεί να είναι, όπως και στα κείμενα του πρώτου μέρους, ακαδημαϊκού επιπέδου, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλές επιφυλάξεις για το αν και κατά πόσο είναι κατανοητά αυτά από τα παιδιά αυτής της ηλικίας. Το κείμενο 4.12 μπορεί να αποτελέσει υπόδειγμα για την αναθεώρηση των άλλων κειμένων.

Συγκεκριμένες παρατηρήσεις κατά ενότητα και κεφάλαιο

3η ΕΝΟΤΗΤΑ

Μάθημα 1^ο Η προετοιμασία του Αγώνα: ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός

Δεν προβλέπεται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) ανάπτυξη ξεχωριστού κεφαλαίου για το Νεοελληνικό Διαφωτισμό. Για την εξασφάλιση χώρου στο βιβλίο του μαθητή και διδακτικού χρόνου, που πρέπει να διατεθούν για την καλύτερη παρουσίαση των άλλων κεφαλαίων, προτείνεται να συμπτυχθούν τα δύο πρώτα κεφάλαια σε ένα, ως εξής:

(Τίτλος) *Η προετοιμασία του Αγώνα: Νεοελληνικός Διαφωτισμός και Φιλική Εταιρεία*

(Κείμενο) Στα χρόνια πριν από την Επανάσταση του 1821, μια νέα πνευματική κίνηση (προσοχή εδώ!! όχι πνευματική κατάσταση, γιατί ο Διαφωτισμός είναι κίνηση και όχι κατάσταση), η οποία αργότερα παίρνει το όνομα Νεοελληνικός Διαφωτισμός, δημιουργείται σταδιακά στις περιοχές όπου ζουν Έλληνες και κυρίως σ' αυτές που ανθεί το εμπόριο. Οι Έλληνες διαφωτιστές εμπνέονται από τις ιδέες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, θαυμάζουν τους αρχαίους Έλληνες και πιστεύουν ότι μόνο η μόρφωση μπορεί να δώσει τα εφόδια για τη διεκδίκηση της ελευθερίας. Κεντρική μορφή ανάμεσά τους είναι ο Αδαμάντιος Κοραΐς με το σημαντικό του έργο.

Η Φιλική Εταιρεία, που ήταν μία μυστική οργάνωση, ιδρύθηκε το 1814κτλ. (παρατίθεται το υπόλοιπο κείμενο της σελίδας 40)

Πηγές: αξιοποιούνται οι πηγές 3.2,3.3, 3.5,3.6,3.7,3.8,3.11 και διατίθεται ένα δισέλιδο για τη ...μαθητεία στην ιστορία.

Άλλες παρατηρήσεις

Στο Γλωσσάριο δε δίνονται περισσότερες διευκρινίσεις για το Νεοελληνικό Διαφωτισμό από αυτές που δίνονται στο κείμενο. Ο όρος ελληνικές παροιμίες δεν έχει διευκρινιστεί. Στο ερμηνευμα του όρου χρησιμοποιείται ο όρος ελληνόφωνοι πληθυσμοί, ενώ στην επόμενη σελίδα 39, στην πρώτη ερώτηση σύνθεσης, ο όρος Έλληνες και στην πηγή 3.8 ο όρος καθαυτί Έλληνες. Ακόμη, ο όρος Ελληνική Αρχαιότητα να αποδοθεί σωστά στο Γλωσσάρι.

59/59/59

Να αλλάξουν ασκήσεις στο Τετράδιο Εργασιών και να μεταφερθούν εκεί με μορφή ασκήσεων οι πηγές 3.4, 3.9 και 3.10

Μάθημα 3° Η στρατιωτική οργάνωση του Αγώνα

Για το τρίτο κεφάλαιο ισχύουν αυτά που τονίστηκαν και για το πρώτο, ότι δηλαδή στο Α.Π.Σ. δεν προβλέπεται ανάπτυξη ξεχωριστού κεφαλαίου γι' αυτό το θέμα.

Επειδή, για τα πολεμικά γεγονότα που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία της επανάστασης, στο Α.Π.Σ. (περιεχόμενα και στόχοι) προβλέπεται να γίνει ανάπτυξη μεγαλύτερη και όχι να αναφερθούν αυτά θεματικά και τηλεγραφικά, πρέπει να γίνει νέα κατανομή και παρουσίαση των πολεμικών γεγονότων σε περισσότερα μαθήματα, τουλάχιστον σε τέσσερα, με βάση τις εξοικονομήσεις χώρου που προτείνονται να γίνουν στο βιβλίο του μαθητή και με βάση τους στόχους και τη διεύθετηση των περιεχομένων του Α.Π.Σ. Γι' αυτό προτείνεται:

- Να καταργηθεί το 3° μάθημα «*Η στρατιωτική οργάνωση του Αγώνα*» και κάποια στοιχεία από αυτό να διαχυθούν στα επόμενα μαθήματα.
- Να παρουσιάζονται τα γεγονότα σε οργανική σχέση μεταξύ τους με περισσότερες πληροφορίες για το χωροχρονικό πλαίσιο (τι, πού:), τους πρωταγωνιστές (ποιοι, ποιες;) τον τρόπο (πώς;) τα αίτια (γιατί;) τα αποτελέσματα και να δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά, με διδακτικές ενέργειες και μαθητικές δραστηριότητες, να τα συσχετίζουν, να διατυπώνουν γενικεύσεις και συμπεράσματα και φυσικά να κατανοούν το ρόλο που αυτά διαδραμάτισαν.

4° ΜΑΘΗΜΑ Δε κατανοούνται οι λόγοι για την έναρξη της Επανάστασης από τη Μολδοβλαχία ούτε οι λόγοι για τους οποίους πολέμησαν οι Έλληνες στην Τρίπολη, στα Δερβενάκια, στην Αλαμάνα, στη Γραβιά, στα Βασιλικά κτλ. ούτε γιατί οι μάχες αυτές αποτελούν σημαντικές επιτυχίες των επαναστατημένων Ελλήνων.

Στα ερωτήματα της σύνθεσης, σελίδα 45, εφόσον παρουσιάζονται τα μεγαλύτερα πολεμικά γεγονότα μέσα από έργα τέχνης, θα έπρεπε να είχε τεθεί και ερώτημα όπως το παρακάτω:

«Βρες στοιχεία, πληροφορίες και παρουσίασε μια μάχη που θα επιλέξεις, με δικό σου τρόπο (γραπτό κείμενο, εικονογράφηση, κόμικς και άλλα).

5ο ΜΑΘΗΜΑ Στο πνεύμα της προτεινόμενης αναδιάρθρωσης των κεφαλαίων (περισσότερα κεφάλαια για τα πολεμικά γεγονότα) προτείνεται να παρουσιασθούν οι μορφές του '21 στα

55

αντίστοιχα με τα πολεμικά γεγονότα κεφάλαιά με «δικαιότερη» κατανομή του χώρου στο βιβλίο του μαθητή για τη ζωή και την προσφορά τους και όχι όπως γίνεται στο υποβληθέν εκπαιδευτικό υλικό, όπου διατίθεται μία σελίδα για όλους τους πρωταγωνιστές του '21 και άλλη μία μόνο για τη Μαντώ Μαυρογένους.

Στο «Γλωσσάριο» πρέπει να αποδοθεί σωστά ο όρος «διπλωματική δράση».

Στο ερώτημα: «Παρατηρώ τον Κολοκοτρώνη και τον Μαυροκορδάτο και σχολιάζω τη συμβολή τους στον Αγώνα», με ποια στοιχεία ο μαθητής θα σχολιάσει;

Το ερώτημα που συνοδεύει την πηγή 3.26 είναι δύσκολο για τους μαθητές κι απαιτεί μεγάλη προεργασία.

Όπως τονίστηκε πιο πάνω, οι πηγές να διατυπώνονται σε μία και όχι σε δύο γλωσσικές μορφές (μόνο στην Κοινή Νεοελληνική).

ΜΑΘΗΜΑ 6° & 7° Δεν είναι σκόπιμο να ασχολούνται τα παιδιά της ΣΤ' τάξης με πολλές και δύσκολες έννοιες για τα Σύντάγματα του Αγώνα, π.χ. « Το τρίτο Σύνταγμα... αναγνωρίζει ως πηγή όλων των εξουσιών το ελληνικό έθνος. Αναθέτει την εκτελεστική εξουσία κτλ.» Αρκεί απλή αναφορά σ' αυτά. Γι' αυτό προτείνεται το 6° μάθημα να συγχωνευθεί με το 7° μάθημα, όχι μόνο γιατί δεν προβλέπεται από το Α.Π.Σ. χωριστό κεφάλαιο για τα Σύντάγματα του Αγώνα, αλλά και γιατί αυτό και εφικτό είναι και συμβάλλει στην εξοικονόμηση χώρου στο βιβλίο του μαθητή. Η πηγή 3.28 να απαλειφθεί, γιατί αναφέρεται σε λεπτομέρειες χωρίς ιδιαίτερη σημασία για ένα βιβλίο Ιστορίας ΣΤ' τάξης δημοτικού. Στη θέση της να μπει η πηγή 3.31.

Η πηγή 3.30 να διατυπωθεί σε μία μόνο γλωσσική μορφή.

Οι πηγές 3.33 & 3.34 να διατυπωθούν σε μία μόνο γλωσσική μορφή

Το ερώτημα για τις πηγές 3.32 και 3.33 πρέπει να τεθεί ως εξής: «Παρατηρώντας στο χάρτη τις επαναστατημένες περιοχές και διαβάζοντας το πώς ορίζεται η ελληνική επικράτεια στο Γ' Σύνταγμα του Αγώνα, σχολίασε την άποψη που είχαν οι Έλληνες το 1827 για τα όρια της Ελληνικής Επικράτειας».

ΜΑΘΗΜΑ 8°

Να απαλειφθεί η 3^η παράγραφος και στο Γλωσσάριο να διευκρινιστούν οι όροι: *πρόκριτοι, προεστοί, διχόνοια, εμφύλιες συγκρούσεις*

Το μάθημα προσφέρεται για συσχετισμούς, (ενδοκλαδικούς, διακλαδικούς) και γενικεύσεις

ΜΑΘΗΜΑ 9°

Στη δέκατη έκτη σειρά, που αναφέρεται η Β. Αμερική, πρέπει να γίνει μία διευκρίνιση για την Αμερική (ίσως αποικία των Άγγλων ή κάτι άλλο).

Για περισσότερο προβληματισμό των μαθητών σχετικά με το διαχωρισμό του κόσμου σε ισχυρούς «πολιτισμένους» και μη, στο ερώτημα της πηγής 3.41 μπορεί να προστεθεί και το ακόλουθο ερώτημα: « Παρατηρούνται στην εποχή μας ανάλογα φαινόμενα, δηλαδή οι ισχυροί του «πολιτισμένου κόσμου» να δείχνουν απάθεια μπρος στα δεινά μικρών και ανίσχυρων λαών». Με αυτό το ερώτημα γίνεται **συσχετισμός** με το σήμερα και δίνεται η δυνατότητα για διατύπωση γενικεύσεων.

ΜΑΘΗΜΑ 10° Στο «Γλωσσάριο» η ερμηνεία για τις Μεγάλες Δυνάμεις να δοθεί ως εξής: Οι Μεγάλες Δυνάμεις που μεσολάβησαν ήσαν η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία. Επίσης, στο «Γλωσσάριο» να συμπληρωθεί στην ερμηνεία της Ιεράς Συμμαχίας ότι η Αυστρία- Πρωσία ήταν δυνάμεις μεσαίας εμβέλειας.

Πριν από τη χρονολογία 1827 να μπει η λέξη **τον Ιούλιο**.

ΜΑΘΗΜΑ 11° Στη σελίδα 59 να δοθούν στοιχεία και για άλλες περιοχές της Ελλάδας και όχι μόνο και μάλιστα σε τόση έκταση για την Ερμούπολη.

ΜΑΘΗΜΑ 12° Να διατυπωθούν οι πηγές σε μία μόνο γλωσσική μορφή και να εμπλουτισθεί η σελίδα 61 και με άλλα στοιχεία για το έργο του Καποδίστρια.

ΜΑΘΗΜΑ 13° Οι πηγές 3.61 και 3.63 να μεταφερθούν με μορφή ασκήσεων στο Τετράδιο Εργασιών.

ΜΑΘΗΜΑ 14° Να διατυπωθούν οι πηγές σε μία μόνο γλωσσική μορφή.

Το ερώτημα που σχετίζεται με τις πηγές 3.68 και 3.69 να διατυπωθεί ως εξής: «Σύγκρινε τις περιοχές που διεκδικεί ο Καποδίστριας με αυτές που ορίζει το Γ' Σύνταγμα του Αγώνα (σελίδα 51)».

4^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Καταρχάς, διαφωνώ με την επισήμανση της πρώτης αξιολογήτριας που τονίζει ότι η 4^η ενότητα γίνεται δεκτή χωρίς παρατηρήσεις, γιατί πιστεύω ότι οι γενικές παρατηρήσεις που ανέπτυξα για την 3^η ενότητα ισχύουν και γι' αυτήν. Αυτά που επισήμανα πιο πάνω για τη θεματική οργάνωση κτλ. της διδακτέας ύλης ισχύουν και για τα κεφάλαια αυτής της ενότητας.

Και στην 4^η ενότητα παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις από τα περιεχόμενα, τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού Προγράμματος. Για παράδειγμα αναφέρω το γεγονός ότι, ενώ στο Α.Π.Σ. προβλέπεται να αναπτυχθεί *Ο Μακεδονικός Αγώνας* σε χωριστό κεφάλαιο με συγκεκριμένους στόχους και διδακτικές δραστηριότητες, αυτός παρουσιάζεται στο βιβλίο για το μαθητή με δύο αποσπασματικές

και πολύ μικρές πηγές. Επίσης, ενώ στο Α.Π.Σ γίνεται λόγος για το κίνημα των *Νεοτούρκων*, στο βιβλίο του μαθητή δε γίνεται η παραμικρή αναφορά.

Τα κείμενα 4.1, 4.2, 4.3, 4.5 κατά την εκτίμησή μου, δεν είναι απλώς δύσκολα αλλά πολύ δύσκολα για μαθητές ΣΤ' τάξης.

Ειδικότερες παρατηρήσεις

505 **ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ** Στο χρονολόγιο της σελίδας 1 παρουσιάζεται ως ξεχωριστή περίοδος της Ελληνικής Ιστορίας οι εμφύλιες συγκρούσεις. Αυτές όμως δεν αποτελούν περίοδο της Ελληνικής Ιστορίας.

ΜΑΘΗΜΑ 1

Το εισαγωγικό κείμενο είναι ένα από τα πολύ δύσκολα κείμενα γιατί, στη λογική της θεματικής οργάνωσης, περιέχει πολλές και δύσκολες έννοιες (*απόλυτη μοναρχία, συνταγματική μοναρχία, βασιλευόμενη δημοκρατία, αρχή δεδηλωμένης, κοινοβουλευτικό σύστημα*) πολλά σημαντικά γεγονότα με ελάχιστες πληροφορίες και δε διευκολύνει τα παιδιά να το κατανοήσουν. Η εκθρόνιση του Όθωνα, το Κίνημα στο Γουδί και η ύπαρξη του Στρατιωτικού Συνδέσμου δίνονται με τρόπο που προσιδιάζει σε μαθητές που έχουν ξαναμιλήσει γι' αυτά, ενώ αυτό δε συμβαίνει.

Στη δεύτερη σειρά του κειμένου η λέξη « σύγχρονου» δημιουργεί πρόβλημα διότι την εποχή εκείνη δεν είχαμε δημοκρατικό κράτος –μόνο η Αγγλία είχε κοινοβουλευτισμό. Αν όμως η λέξη «σύγχρονου» αναφέρεται στο σήμερα, τότε έχουμε προβολισμό.

Στο κείμενο αυτού του κεφαλαίου, γίνεται περισσότερο εμφανές ότι οι συγγραφείς, στην προσπάθειά τους να δώσουν πολύ συνοπτικά τα γεγονότα, ανατρέπουν την ισορροπία που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στην ιστορική σκέψη και στην ιστορική συνείδηση, που αναπτύσσεται με τη μεταβίβαση της εθνικής συλλογικής μνήμης.

Η επιλογή του πίνακα πηγή 3.4, δεν είναι επιτυχημένη, αφού δεν μοιάζει η σκηνή που απεικονίζει με κίνημα, ενώ η αντίστοιχη εικόνα με τον Καλλέργη καβαλάρη από το βιβλίο του Κόκκινου είναι καλύτερη. Το ερώτημα δε που σχετίζεται με τις πηγές 4.6 και 4.3 μπορεί να διατυπωθεί ως εξής: «Πώς αποδίδεται η εξέγερση στους δύο πίνακες;»

Οι πηγές να διατυπωθούν σε μία μόνο γλωσσική μορφή.

ΜΑΘΗΜΑ 2ο

Να αναπτυχθεί σε ξεχωριστό κεφάλαιο *Ο Μακεδονικός Αγώνας* με βάση τα περιεχόμενα, τους στόχους και τις δραστηριότητες που διατυπώνονται στο Α.Π.Σ. και να αναθεωρηθεί το κεφάλαιο. Στην αναθεώρηση να γίνουν και οι εξής παρεμβάσεις:

Στις δύο πρώτες σειρές να αντικατασταθεί η πρόταση « που οι Έλληνες θεωρούν ελληνικά» με την πρόταση «των οποίων οι κάτοικοι διεκδικούν την ένταξή τους στο ελληνικό κράτος».

Στην έκτη σειρά να απαλειφθεί ο όρος «διπλωματικές», γιατί είναι δύσκολη έννοια για τους μαθητές.

Στην όγδοη σειρά να αντικατασταθεί η λέξη διάσπαρτοι με τη λέξη «ανάμεικτοι».

Στην προτελευταία σειρά του κειμένου ο όρος «εθνική ολοκλήρωση», όρος δύσκολος για την κατανόησή του, μπορεί να αντικατασταθεί με τον όρο «απελευθέρωση των ...»

Στο τέλος της σελίδας 5 το χρονολόγιο δε διευκολύνει. Είναι πολλές χρονολογίες, πολλά γεγονότα για μία διδακτική ώρα, άλλωστε αυτά τα γεγονότα στις σελίδες «μαθητεία στην ιστορία» καλύπτονται ελάχιστα. Αυτή η ενότητα θα προκαλέσει σύγχυση στους μαθητές αυτής της ηλικίας, έτσι όπως δίνεται.

Ο τίτλος – ερώτημα για την πηγή 4.10 δεν είναι ικανοποιητικός.

Στο ερώτημα που ακολουθεί «Ποιοι είναι οι άλλοι λαοί»; να προστεθεί «που βρίσκονται γύρω μας και διεκδικούν εδάφη από την Οθωμανική αυτοκρατορία»;

Η πρόταση να συσχετίσουν οι μαθητές το περιεχόμενο της μαρτυρίας 4.10 με την ταυτότητα του δημιουργού της είναι και φιλόδοξη και ανέφικτη, γιατί οι πληροφορίες που δίνονται για το δημιουργό της, *ακόλουθος* και *υποκρόξενος*, δε λένε απολύτως τίποτε στα παιδιά αυτής της ηλικίας, αφού δε συνδυάζονται με τη δράση του στο Μακεδονικό Αγώνα. Με βάση το σχολιασμό στο βιβλίο του εκπαιδευτικού, είναι προφανές ότι, για τον *Ίωνα Δραγούμη*, θα έπρεπε να είχε τονιστεί στο βιβλίο του μαθητή ότι ήταν ένας από τους πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα και φυσικά να είχαν δοθεί και περισσότερες πληροφορίες.

Εντόπιση προκαλεί το γεγονός ότι για τον *Παύλο Μελά* δε δίνεται καμία πληροφορία στο βιβλίο του μαθητή, παρά μόνο ένα πολύ μικρό απόσπασμα από την επιστολή που έστειλε στο Μητροπολίτη Καστοριάς, πηγή 4.15. Εκτιμώ ότι οι εκπαιδευτικοί και οι πολίτες της Μακεδονίας θα αντιδράσουν έντονα γι' αυτό, όπως υποθέτω έντονα θα αντιδράσουν και οι εκπαιδευτικοί και οι πολίτες άλλων περιοχών της Ελλάδας, αν δεν γίνουν σημαντικές διορθωτικές παρεμβάσεις.

Θα πρέπει, επομένως, στα αναθεωρημένα κείμενα και δραστηριότητες, να δοθούν αρκετές πληροφορίες για τη δράση και το θάνατό του *Παύλου Μελά*, που, όπως τονίζουν στο βιβλίο για τον εκπαιδευτικό οι συγγραφείς, «συγκλόνησε το πανελλήνιο και προκάλεσε κινητοποίηση υπέρ του Μακεδονικού Αγώνα».

Το ερώτημα που σχετίζεται με την πηγή 4.12 να τεθεί ως εξής: «Τι μαρτυρεί η αναλογία του αριθμού των μαθητών και των σχολείων, σε σχέση με τις επιδιώξεις των Βουλγάρων και των άλλων βαλκανικών λαών;» (Η αναλογία σχολείων-μαθητών αποδεικνύει την πυκνότητα του ελληνικού πληθυσμού σε σχέση με το βουλγαρικό πληθυσμό και την προπαγανδιστική προσπάθεια των Βουλγάρων να πείσουν για την υπεροχή τους)

ΜΑΘΗΜΑ 3^ο

Το εισαγωγικό κείμενο αυτού του κεφαλαίου μάλλον είναι το δυσκολότερο από όλα τα άλλα κείμενα, γιατί περιέχει πολλές και δύσκολες έννοιες που παρουσιάζονται με λόγο ακαδημαϊκού επιπέδου, πυκνό, αφηρημένο και καθόλου συγκεκριμένο. Αξίζει εδώ τον κόπο να ανατρέξουμε στις δύο πρώτες παραγράφους του κεφαλαίου 4.3

59 Στο χρονολόγιο δίνονται χρονολογίες ασήμαντες, ενώ το γεγονός που σημειώνεται στη χρονολογία 1869 δημιουργεί την εντύπωση ότι η Ελλάδα υποκινεί εξεγέρσεις, μ' άλλα λόγια εκδηλώνει τρομοκρατικές τάσεις. Καλύτερη χρονολογική διάταξη στα χρονολόγια και των άλλων κεφαλαίων είναι απαραίτητη για την κατανόηση των εξελίξεων.

Στο τελευταίο ερώτημα της σελίδας 9 να προστεθεί και το ακόλουθο: «Τι έπαιξε καθοριστικό ρόλο στις ρυθμίσεις; Οι ίδιοι οι λαοί της Βαλκανικής ή τα συμφέροντα των ευρωπαϊκών Δυνάμεων »;

ΜΑΘΗΜΑ 4^ο Στο κείμενο αυτού του κεφαλαίου λόγω της πυκνής αφήγησης δημιουργούνται προβλήματα. Συγκεκριμένα, στην τελευταία παράγραφο αναφέρεται η κυβέρνηση Τρικούπη και τα έργα στον οικονομικό τομέα. Πώς, όμως, θα εντάξουν τα παιδιά την κυβέρνηση Τρικούπη στη γραμμή του χρόνου; Η ιστορία της οικονομίας δεν προϋποθέτει τη γνώση της πολιτικής ιστορίας των γεγονότων;

Ο πίνακας, το ισοζύγιο, στην σελίδα 13, είναι μια λεπτομέρεια χωρίς ιδιαίτερη σημασία για την Ιστορία που πρέπει να διδαχθεί στη Στ' τάξη του δημοτικού.

Οι πηγές 4.33 και 4.34 σκόπιμο είναι να μεταφερθούν με μορφή ασκήσεων στο Τετράδιο Εργασιών.

ΜΑΘΗΜΑ 5^ο

Και αυτό το κείμενο είναι πολύ ανεβασμένο γλωσσικά για τα παιδιά του Δημοτικού!

Οι κοινωνικές ομάδες, στην τρίτη σειρά, δεν έχουν προηγουμένως προσδιοριστεί.

Η πληροφορία που δίνεται στην τρίτη παράγραφο για τον περιορισμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην ελληνική κοινωνία του 19^{οο}, αποτελεί προβολισμό.

Στα ερωτήματα της σελίδας 15, που σχετίζονται με την πηγή 4.38, πρέπει να συμπεριληφθούν τα εξής:

« Ποιοι αποφάσιζαν για το χρόνο-αμοιβή εργασίας »;

«Ποια ήταν η αμοιβή εργασίας σε σχέση με τις τιμές των βασικών ειδών»;

Να αποδοθούν οι πηγές σε μία μόνο γλωσσική μορφή (Κοινή Νεοελληνική)

ΜΑΘΗΜΑ 7^ο

Να συμπληρωθεί στο «Γλωσσάριο» στο γλωσσικό ζήτημα η μορφή της γλώσσας, δημοτική-καθαρεύουσα.

Το ερώτημα που σχετίζεται με την πηγή 4.61: «Έχουν κοινό παρανομαστή και ποιος είναι αυτός»; είναι δυσνόητο για τα παιδιά αυτής της ηλικίας.

Το ερώτημα που σχετίζεται με την πηγή 4.63 να διατυπωθεί ως εξής: «Γράφω το κείμενο στη γλώσσα που μιλάμε σήμερα, δηλαδή τη δημοτική γλώσσα».

ΜΑΘΗΜΑ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗΣ (σελ. 23)

Στην τρίτη παράγραφο να διαγραφεί η φράση «αλλά και στις ελληνικές πολιτικές δυνάμεις», γιατί αφήνει να εννοηθεί ότι τα κόμματα είναι προδοτικά, όπως οι φράσεις «κοινωνική ανομοιογένεια», «διεθνής συγκυρία» που είναι πολύ δύσκολες. Η περίοδος «Ο εκδημοκρατισμός του πολιτεύματος εξαρτάται άμεσα από τις πολιτικές πεποιθήσεις των Ελλήνων... πολιτική ζωή της χώρας» είναι διατυπωμένη σε επίπεδο γλωσσικά ανώτερο και δύσκολα κατανοείται από τα παιδιά της συγκεκριμένης ηλικίας.

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Πρέπει να προσαρμοσθεί στις αλλαγές που θα γίνουν στο βιβλίο του μαθητή

ΒΙΒΛΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Και αυτό πρέπει να προσαρμοσθεί στις αλλαγές που θα γίνουν στο βιβλίο του μαθητή

Με βάση όλα αυτά που ανέπτυξα, είναι προφανές ότι προτείνω να αναπεμφθεί το δεύτερο μέρος του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού στη συγγραφική ομάδα για να προβεί σε **ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ** που ρητά αναφέρονται αλλά και συνάγονται από αυτά που αναλυτικά περιέγραψα πιο πάνω, χωρίς παρεκκλίσεις από τα περιεχόμενα, τους στόχους και τη διδακτική μεθοδολογία του Α.Π.Σ. Το εν λόγω υλικό να επανυποβληθεί στο Τμήμα για νέα κρίση με τη διευκρίνιση ότι οι προτεινόμενες διορθωτικές παρεμβάσεις είναι δεσμευτικές και αποτελούν προϋπόθεση για την τελική έγκριση του διδακτικού πακέτου.

Αγία Παρασκευή, 9-6-2004

Γιάννης Παπαγρηγορίου

Μαρία Ρεπούση
Επ. Καθηγήτρια Ιστορίας & Διδακτικής της Ιστορίας, ΑΠΘ
Υπεύθυνη Εκπαιδευτικού Πακέτου Ιστορίας ΣΤ' Δημοτικού

Χαρά Ανδρεάδου
Εκπαιδευτικός Α'/θμιας Εκπαίδευσης
Άρης Πουταχίδης
Εκπαιδευτικός Α'/θμιας Εκπαίδευσης
Αρμόδιος Τσιβός
Εκπαιδευτικός Α'/θμιας Εκπαίδευσης

Προς
Γιάννη Παπααργηγόρου
Σύμβουλο Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Υπεύθυνο για το μάθημα της ιστορίας.

Κοινοποίηση:

Καλκάνη Γεώργιο
Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρο Τμήματος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Μέλη Τμήματος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ΘΕΜΑ: Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού

Αξιότιμοι κύριοι

Ενημερωθήκαμε στις 10 Ιουνίου για την απόφαση του τμήματός σας να αναπέμψει το δεύτερο μέρος του διδακτικού πακέτου που υποβάλαμε στην κρίση σας στις 15 Απριλίου 2004. Μελετήσαμε επίσης την εισήγηση του υπευθύνου του μαθήματος της ιστορίας, εισήγηση η οποία έγινε ομόφωνα δεκτή από το Τμήμα Α'/θμιας Εκπαίδευσης και επιθυμούμε από τη μεριά μας να σας δηλώσουμε τα εξής:

1. Στην πρόθεσή μας είναι η διόρθωση και βελτίωση του έργου μας γι' αυτό και οι παρατηρήσεις είναι ευπρόσδεκτες, όταν μάλιστα είναι τεκμηριωμένες. Με αυτό το πνεύμα, αναθεωρήσαμε το Α' μέρος του διδακτικού πακέτου και το υποβάλαμε εκ νέου στο ΠΙ. Με το ίδιο πνεύμα

- και ακολουθώντας διορθωτικές προτάσεις των μελών της επιτροπής αξιολόγησης διορθώσαμε και υποβάλαμε εκ νέου και το δείγμα της εργασίας μας στη βάση του οποίου μας ανατέθηκε η συγγραφή του διδακτικού πακέτου της Ιστορίας του ΣΤ' Δημοτικού. Πολλές όμως από τις διορθώσεις οι οποίες προτείνονται στην τελευταία εισήγηση του υπευθύνου του μαθήματος αντίκεινται στη λογική του δείγματος γραφής το οποίο υποβάλαμε ακολουθώντας τις νόμιμες διαδικασίες και για το οποίο προκρίθήκαμε για τη συγγραφή του όλου διδακτικού πακέτου.
2. Το Β' μέρος του διδακτικού υλικού, όπως και το Α', είναι απόλυτα συμβατό με το Α.Π., το ΔΕΠΠΣ και τις προδιαγραφές συγγραφής σχολικών εγχειριδίων που όρισε το Π.Ι. και είμαστε στη διάθεση του ΠΙ και του αρμόδιου τμήματος να το υποστηρίξουμε με συγκεκριμένα επιχειρήματα.
 3. Απουσιάζουν από την ενημέρωσή μας οι αξιολογικές εκθέσεις των μελών της επιτροπής αξιολόγησης. Υπενθυμίζουμε ότι η αξιολόγηση τόσο η αρχική για την ανάθεση του έργου όσο και η διαμορφωτική συνιστά ουσιαστική διαδικασία για τη συγγραφή των νέων εγχειριδίων και εκπαιδευτικών πακέτων και αυτήν ακριβώς τη διαδικασία εμπιστευθήκαμε αμφότερες οι πλευρές. Η κρίση των μελών της επιτροπής αξιολόγησης για την αποδοχή ή την αναπομπή του β' μέρους καθώς και οι τυχόν διορθωτικές προτάσεις οι οποίες γίνονται, μας είναι συνεπώς απαραίτητες.

Με βάση τα παραπάνω, επιθυμούμε, πριν προβούμε σε διορθώσεις να έχουμε την κρίση των μελών της επιτροπής αξιολόγησης. Με δεδομένο ότι βρισκόμαστε στο στάδιο ανάπτυξης του τρίτου και τελευταίου μέρους, προτείνουμε να μας ορίσετε νέα ημερομηνία υποβολής μετά την ολοκλήρωση του τρίτου μέρους και αφού έχουμε την απόφαση και τις διορθωτικές παρεμβάσεις και για το τρίτο μέρος.

Θεσσαλονίκη 18 Ιουνίου 2004

Με εκτίμηση

Η συγγραφική ομάδα

Γιάννης Παπαρηγορίου
21--6-2004
Σύμβουλος του Π.Ι.
Υπεύθυνος για το μάθημα της Ιστορίας
Τηλ: 210 6014253
μέλη του Τμήματος

Αγία Παρασκευή,
ΠΡΦΣ
Τον κ. Πρόεδρο και τα
Α/θμιας Εκπ/σης του Π.Ι.

Θέμα: Αντιμετώπιση προβλημάτων διαδικασίας και ουσίας για το
συγγραφόμενο βιβλίο

Ιστορίας ΣΤ΄τάξης

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι συνάδελφοι,

Η συγγραφική ομάδα, που ανέλαβε το διδακτικό πακέτο για το μάθημα της Ιστορίας της ΣΤ΄ τάξης, σας κοινοποίησε το έγγραφο που απέστειλε με FAX στο γραφείο μου στις 18-6-2004.

Το έγγραφο αυτό αναφέρεται στην εισήγηση που ανέπτυξα στο Τμήμα στις 9-6-04 για την καταλληλότητα ή μη του δεύτερου (2/3)μέρους του συγγραφόμενου για το μάθημα της Ιστορίας της Στ΄ τάξης διδακτικού πακέτου και στην απόφαση που πήρε το Τμήμα.

Επειδή από το περιεχόμενο αυτού του εγγράφου αναδεικνύονται διαφωνίες ουσίας και διαδικασίας για την πορεία της συγγραφής του εν λόγω βιβλίου, προτείνω να συμπεριλάβετε στα θέματα Ημερήσιας Διάταξης της συνεδρίας του Τμήματος που θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη, 23-6-2004, και σχετικό με αυτή την υπόθεση θέμα.

Συνημμένως σας υποβάλλω και αντίγραφο της εισήγησης που θα αναπτύξω στο Τμήμα γι' αυτό το θέμα.

Ο υπεύθυνος του μαθήματος
Γιάννης Παπαρηγορίου

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Του συμβούλου Παπαρηγορίου Ιωάννη, υπεύθυνου για το μάθημα της Ιστορίας, για αντιμετώπιση προβλημάτων διαδικασίας και ουσίας για το συγγραφόμενο βιβλίο Ιστορίας ΣΤ΄τάξης

(Ημερομηνία: 23- 6-2004)

**Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι συνάδελφοι,**

Η συγγραφική ομάδα, που ανέλαβε το διδακτικό πακέτο για το μάθημα της Ιστορίας της ΣΤ΄ τάξης, σας κοινοποίησε το έγγραφο που απέστειλε με FAX στο γραφείο μου στις 18-6-2004. Με το έγγραφό της αυτό η συγγραφική ομάδα σχολιάζει και κρίνει την εισήγηση που ανέπτυξα στο Τμήμα στις 9-6-04 για την καταλληλότητα ή μη του δεύτερου (2/3)μέρους του συγγραφόμενου για το μάθημα της Ιστορίας της Στ΄ τάξης διδακτικού πακέτου και εμμέσως κρίνει και αμφισβητεί και τη σχετική απόφαση που πήρε το Τμήμα. Σας υπενθυμίζω ότι το Τμήμα, μετά από εκτενή διαλογική συζήτηση, αποφάσισε την αναπομπή του διδακτικού πακέτου στη συγγραφική ομάδα, για να επιφέρει όλες τις διορθώσεις που προτείνονται στην εισήγησή μου.

Από το περιεχόμενο αυτού του εγγράφου αναδεικνύονται σοβαρές διαφωνίες, ουσίας και διαδικασίας, για την πορεία της συγγραφής του εν λόγω βιβλίου. Οι διαφωνίες ουσίας αναδεικνύονται:

α. από τις επιφυλάξεις για τις προτεινόμενες διορθωτικές παρεμβάσεις του υπεύθυνου του μαθήματος, οι οποίες, σύμφωνα με τη συγγραφική ομάδα, « αντίκεινται στη λογική του δείγματος γραφής το οποίο υποβάλαμε ακολουθώντας τις νόμιμες διαδικασίες και για το οποίο προκριθήκαμε για τη συγγραφή του όλου διδακτικού πακέτου»

β. από την **αντίθεση** που προκύπτει από την **εκτίμηση** του υπεύθυνου του μαθήματος και δύο μελών της επιτροπής κρίσης-αξιολόγησης (δεύτερο και τρίτο

μέλος), που υποστηρίζουν ότι και το β' μέρος αποκλίνει αρκετά από το Α.Π.Σ. και τις σχετικές προδιαγραφές του Π.Ι. και πρέπει να γίνουν πολλές και ουσιαστικές διορθωτικές παρεμβάσεις, και από την **εκτίμηση** της συγγραφικής ομάδας που υποστηρίζει ότι « Το β' μέρος του διδακτικού υλικού, όπως και το α', είναι **απόλυτα συμβατό** με το Α.Π., το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και τις προδιαγραφές συγγραφής σχολικών εγχειριδίων που όρισε το Π.Ι.». Εδώ πρέπει να διευκρινιστεί ότι η πρώτη αξιολογήτρια θεωρεί ότι το δεύτερο μέρος πρέπει να εγκριθεί με μικρές διορθώσεις και όχι να αναπεμφθεί.

Οι διαφωνίες διαδικασίας αναδεικνύονται από την επιμονή των μελών της συγγραφικής ομάδας να προβούν σε ενέργειες που δεν προβλέπονται από τη σχετική για τη συγγραφή των βιβλίων διαδικασία, παρά τη σχετική διευκρίνιση που τους έγινε, να ενημερώσουν, δηλαδή, και αυτά το Τμήμα για την ορθότητα των απόψεών τους.

Για τα προβλήματα που ανακύπτουν έχω να παρατηρήσω αλλά και να προτείνω τα εξής:

Η συγκεκριμένη συγγραφική ομάδα τηρεί μία ανεξήγητη και αντιδεοντολογική στάση στη διαδικασία που έχει αποφασίσει το Π.Ι. για τη συγγραφή και την κρίση των διδακτικών πακέτων, αφού αντιδρά με σχόλια, κρίσεις, ανεπίτρεπτους υπαινιγμούς και υποδείξεις δεοντολογίας, όχι μόνο για τις εισηγήσεις του υπεύθυνου του μαθήματος αλλά και τις αποφάσεις του Τμήματος. Αυτό συνέβη όταν πληροφορήθηκε, από τον υπεύθυνο του μαθήματος, την απόφαση του Τμήματος και τις συγκεκριμένες παρατηρήσεις και υποδείξεις για τις διορθωτικές παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στο πρώτο μέρος του διδακτικού πακέτου, στέλνοντας με FAX στο γραφείο μου το έγγραφο που σας επισυνάπτω στην παρούσα εισήγηση. Το ίδιο παρατηρείται και τώρα, με το έγγραφο που αυτή τη φορά κοινοποιεί και σε σας, για την απόφαση του Τμήματος τη σχετική με τις διορθωτικές παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στο δεύτερο μέρος του διδακτικού πακέτου.

Εκείνο που έχει ιδιαίτερη σημασία από αυτό το έγγραφο είναι η κατηγορηματική και χωρίς επιφυλάξεις **θέση** της συγγραφικής ομάδας ότι «το διδακτικό υλικό...είναι απόλυτα συμβατό με το Α.Π.Σ. το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και τις προδιαγραφές» και η **επιμονή** της (το έχει προτείνει και σε προηγούμενο

έγγραφό της) να ενημερώσει με συγκεκριμένα επιχειρήματα το Τμήμα για την ορθότητα των απόψεών της, για να φανεί, προφανώς, η λανθασμένη άποψη του υπεύθυνου του μαθήματος και η λανθασμένη απόφαση του Τμήματος.

Με αυτή τη στάση και επιμονή τα μέλη της συγγραφικής ομάδας δεν έρχονται σε αντίθεση μόνο με τη διαδικασία που έχει αποφασίσει το Π.Ι. για τη συγγραφή και την κρίση-αξιολόγηση των διδακτικών πακέτων, αλλά αμφισβητούν τις πολυάριθμες, συγκεκριμένες και τεκμηριωμένες παρατηρήσεις για λάθη και αδυναμίες που υπάρχουν στο δεύτερο μέρος του διδακτικού πακέτου, αμφισβητούν, επίσης και τις υποδείξεις που γίνονται στην εισήγηση του υπεύθυνου του μαθήματος, οι οποίες δεν εκφράζουν μόνο τις απόψεις του αλλά και τις απόψεις των μελών του Τμήματος, αφού έγιναν όλες δεκτές στην απόφασή που πάρθηκε.

Οι διαπιστώσεις αυτές, σε συνδυασμό με τους υπαινιγμούς, στους οποίους αναφέρθηκα πιο πάνω, και κυρίως οι επιλεκτικές διορθωτικές παρεμβάσεις που έγιναν στο α' μέρος (υπενθυμίζω και επισημαίνω εδώ ότι στο α' μέρος δεν έγιναν όλες οι διορθωτικές παρεμβάσεις που υποδείχθηκαν, βλ. Πρακτικό ./2004) δημιουργεί μείζον θέμα για την περαιτέρω συνεργασία με τη συγκεκριμένη συγγραφική ομάδα, γιατί για δεύτερη φορά αμφισβητεί και αντιδρά στις αποφάσεις του Τμήματος.

Σχετικά με την επιχειρηματολογία της συγγραφικής ομάδας για την αντίθεση στην οποία έρχονται οι προτάσεις του εισηγητή, που, όμως, είναι και προτάσεις του Τμήματος, με τη «λογική» του δείγματος, έχω να παρατηρήσω τα εξής: Τα διδακτικά βιβλία δε γράφονται ούτε κρίνονται με τη «λογική» των δειγμάτων αλλά με τη «λογική» των Α.Π.Σ. και των σχετικών προδιαγραφών. Είναι, άλλωστε, γνωστό ότι και τα δείγματα γράφονται, κρίνονται τροποποιούνται με βάση τη «λογική» των Α.Π.Σ. Θα είχε, επομένως, νόημα και αξία η περί «λογικής» επισήμανση της συγγραφικής ομάδας, αν αυτή είχε σημείο αναφοράς τη «λογική» του Α.Π.Σ., με συγκεκριμένες παραπομπές σ' αυτό, όπως γίνεται στην εισήγηση του υπεύθυνου του μαθήματος, και όχι γενικά και αόριστα στη «λογική» του δείγματος.

Είναι απαραίτητο να τονισθεί εδώ ότι στη σχετική με την αξιολόγηση του δείγματος συνεδρίαση του Τμήματος (11/7-10-2003) τονίστηκαν τα εξής: «Προσωπικά, εκτιμώ ότι το δείγμα που προκρίθηκε είναι πολύ πρωτότυπο και

προοιωνίζεται τη δημιουργία ενός διδ/κού πακέτου που θα συζητηθεί πολύ και θα ξαφνιάσει με τις καινοτομίες του εκπαιδευτικούς, μαθητές, και γονείς.

Οι συγγραφείς επικαλούνται και αξιοποιούν σύγχρονες διδ/κές απόψεις (διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, αναπλαισίωση επιστημονικής γνώσης, μεταγνώση, καλλιέργεια αυτόνομης μάθησης), καθώς και σύγχρονες απόψεις για τη διδ/λία του μαθήματος της Ιστορίας (άντληση της ιστορικής γνώσης από τις πηγές). **Όμως, το εν λόγω δείγμα παρουσιάζει και κάποιες αδυναμίες:**

Τα εισαγωγικά κείμενα είναι πολύ μικρά, πυκνογραμμένα, σε επίπεδο γλώσσας υψηλό και με επιγραμματικές αναφορές στα γεγονότα που εξετάζονται. Δίνουν, έτσι, την εντύπωση ότι απευθύνονται σε μνημένους μαθητές, δηλαδή σε μαθητές που έχουν ξαναδιδασθεί αυτά τα γεγονότα, κάτι που φυσικά δεν συμβαίνει. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη βασική διδακτική αρχή, να βασίζεται η νέα γνώση στην προϋπάρχουσα και επί πλέον δημιουργεί προβλήματα κατανόησης, λόγω του υψηλού βαθμού αφαίρεσης. Αυτό το επισημαίνουν οι δύο αξιολογητές. Συγκεκριμένα, η πρώτη αξιολογήτρια η οποία μεταξύ των άλλων τονίζει: « ο νεωτερικός τρόπος γραφής και δόμησης της ιστορικής γνώσης του βιβλίου αυτού ενδέχεται να προβληματίσει τους εκπ/κούς και ίσως δυσκολέψει την εκ μέρους των μαθητών πρόσληψη των ιστορικών γνώσεων». Επίσης, ο δεύτερος αξιολογητής υπογραμμίζει: «Το Β.Μ. θεωρώ ότι έχει πληροφορίες υπερβολικά πάνω από τις δυνατότητες του μέσου μαθητή της ΣΤ΄τάξης. Για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου βιβλίου στην τάξη απαιτείται περισσότερος χρόνος από το διατιθέμενο».

Η καινοτομία να αντλούν οι μαθητές την ιστορική γνώση με διερευνητικό τρόπο (κατάλληλες δραστηριότητες, αξιοποίηση των ιστορικών πηγών) πρέπει να εφαρμόζεται με μέτρο και να εναρμονίζεται με τις δυνατότητες των παιδιών της ΣΤ΄τάξης και το χρόνο που διατίθεται για το μάθημα της Ιστορίας.

Ορισμένες πηγές, που παρατίθενται, είναι σκόπιμο για διδακτικούς λόγους, να αποδίδονται, με τις αναγκαίες διασκευές, στο γλωσσικό επίπεδο των μαθητών της ΣΤ΄τάξης.

Αρκετές διευκρινίσεις, που δίνονται στο παρατιθέμενο γλωσσάριο, μπορούν να συμπεριληφθούν στο εισαγωγικό κείμενο.

Στο βιβλίο του δασκάλου να συμπεριληφθούν, όπως προβλέπεται και στις σχετικές προδιαγραφές, οδηγίες για τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας, τις

επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, τη δημιουργία σχεδίων εργασίας, την αξιοποίηση μουσειοσκευών και του διαδικτύου.»

Μολονότι, μία υπόθεση, σαν αυτή που ανέλυσα πιο πάνω, δικαιολογεί την παραπομπή της στο Συντονιστικό Συμβούλιο (Πράξη 7/2003,σελ.7), προτείνω να εξαντληθούν όλα τα περιθώρια συνεργασίας με τη συγγραφική ομάδα με τις εξής ενέργειες:

α. Να κοινοποιηθούν με FAX στη συγγραφική ομάδα, όπως άλλωστε έγινε και την προηγούμενη φορά, οι εκθέσεις των κριτών αξιολογητών.

β. Να ικανοποιηθεί το αίτημα της για ορισμό νέας ημερομηνίας υποβολής των διορθωτικών παρεμβάσεων του β' μέρους. Συγκεκριμένα, προτείνω να τροποποιηθεί η προηγούμενη απόφαση του Τμήματος (11/9-6-2004) ως προς το χρόνο υποβολής των διορθωτικών παρεμβάσεων για το **δεύτερο** μέρος, και να υποβληθούν αυτές ένα μήνα μετά την κοινοποίηση της απόφασης του Τμήματος για το **τρίτο** μέρος. Την πρότασή μου αυτή τη στηρίζω στο γεγονός ότι, λόγω απρόβλεπτων περιστατικών (αλλαγή ηγεσίας στο Π.Ι., μη έγκαιρη υποβολή των εκθέσεων από όλους τους κριτές αξιολογητές) δεν μπορεί να τηρηθεί επακριβώς το χρονοδιάγραμμα του αρχικού σχεδιασμού και το γεγονός ότι σε λίγες μέρες η συγγραφική ομάδα πρέπει να ολοκληρώσει τη συγγραφή του τρίτου μέρους.

γ. Να τονισθεί για μία ακόμη φορά στη συγγραφική ομάδα ότι το Τμήμα αποφασίζει μετά από σαφείς και τεκμηριωμένες εισηγήσεις, γι' αυτό και οι αποφάσεις του δε χρήζουν περαιτέρω διευκρινίσεων ούτε υπόκεινται σε αξιολογήσεις τρίτων, όποιοι και αν είναι αυτοί, είναι δεσμευτικές για τις συγγραφικές ομάδες και αποτελούν βασική προϋπόθεση για την τελική έγκριση των διδακτικών πακέτων.

δ. Σε περίπτωση που τα προαναφερθέντα προβλήματα δεν αντιμετωπισθούν με τη συνεργασία της συγγραφικής ομάδας, της επιτροπής κρίσης-αξιολόγησης και του υπεύθυνου του μαθήματος, να παραπεμφθεί η υπόθεση στο Συντονιστικό Συμβούλιο, όπως προβλέπεται και από την Πράξη 7/2003 (σελ.7) του Σ.Σ.

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Θεσσαλονίκη 540 06

Fax: 00 30 2310 995082

Από: Μαρία Ρεπούση
Διεύθυνση: Θεσσαλονίκη 540 06
Τηλέφωνο: 00 30 2310 995082
e-mail: marrep@eled.auth.gr

προς: Διάγγελος Διαπαρμιγορίου, Λύβουλο Π.Γ.
fax: 210 6014253
ημερομηνία: 18/06/04

θέμα: Δετορία ΣΤ Δημοτικού